

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

M. Vitruvii ... De architectura libri decem

**Vitruvius
Frontinus, Sextus Iulius**

Argentorati, 1543

Cap. XXII

[urn:nbn:de:bsz:31-128539](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128539)

non minus in altitudinem extollebatur, & in imū inclinatione demittebatur. Erigebatur autem machina in altitudinem ad disijciendum murum circiter pedes .c. Item à latere dextra ac sinistra procurrendo, perstringebat non minus pedes .c. Gubernabant eam homines .c. habentem pondus talentum quatuor milium, quod fit, CCCCLXXX. pondo.

TOTIVS OPERIS PERORATIO CAP. XXII.

DE scorpionibus & catapultis & balistis, etiamq; testudinibus & turribus, quæ maxime mihi uidebantur idonea, & à quibus essent inuenta, & quemadmodum fieri deberent, explicui. Scalarum autem & carchesiorum, & eorum, quorum rationes sunt imbecilliores, non necesse habui scribere. Hæc etiam milites per se solent facere, neq; ea ipsa omnibus locis, neq; eisdem rationibus possunt utilia esse: quod à differentiis sunt munitiones munitionibus, nationumq; fortitudines. Namq; aliara tione ad audaces & temerarios, alia ad diligentes: aliter ad timidos machinationes debet comparari. Itaq; his præscriptionibus si quis attendere uoluerit, ex uarietate eorum eligendo, & in unam comparationem conferendo, nõ indigebit auxilijs, sed quascunq; res, aut rationibus, aut loci opus fuerit sine dubitatione poterit explicare. De repugnatorijs uero non est scriptis explicandum: non enim ad nostra scripta hostes comparant res oppugnatorias, sed machinationes eorū ex tempore solerti consiliorum celeritate sine machinis sæpius euertuntur. Quod etiam Rhodiensibus memoratur usu uenisse. Diognetus enim fuerat Rhodius Architectus & ei de publico quotannis certa merces pro arte tribuebatur ad honorem. Eo tempore quidam architectus ab Arado, nomine Callias Rhodum cum uenisset, acroasin fecit, exemplumq; protulit muri, & supra id machinam in carchesio uersatili constituit, qua Helepolim ad moenia accedentem corripuit, & transtulit intra murum. Hoc exemplar Rhodij cum uidissent, admirati ademerunt Diogneto quod fuerat ei quotannis constitutum, & eum honorem ad Calliam transtulerunt. Interea rex Demetrius, qui propter animi pertinaciã Poliorcetes est appellatus, contra Rhodum bellum comparando, Epimachum Atheniensem nobilem architectum secum adduxit. Is autem comparauit Helepolim sumptibus immanibus, industria laboreq; summo, cuius altitudo fuerat pedum. cxxv. latitudo pedum. lx. ita eam cilicij & corij crudis confirmauit, ut posset pati plasmam lapideam.

Diognetus architectus.
Callias.

Epimachus.

bellum comparando, Epimachum Atheniensem nobilem architectum secum adduxit. Is autem comparauit Helepolim sumptibus immanibus, industria laboreq; summo, cuius altitudo fuerat pedum. cxxv. latitudo pedum. lx. ita eam cilicij & corij crudis confirmauit, ut posset pati plasmam lapideam.

gam lapidis balista immisi pondo. ccclx. Ipsa autem machina fuerat mi-
 lia pondo. ccclx. Cum autem Callias rogaretur à Rhodijs, ut contra eam
 Helepolim machinam pararet, & illam (uti pollicitus erat) transferret
 intra murum, negauit posse. Non enim omnia eisdem rationibus agi pos-
 sunt: sed sunt aliqua quæ exemplaribus non magnis, similiter magna sã-
 ta habent esse. Aliæ autem exemplaria non possunt habere, sed per se
 constituuntur. Nonnulla uero sunt, quæ in exemplaribus uidentur uerissi-
 milia, cum autem crescere ceperunt dilabuntur, ut etiam possumus hinc ani-
 mum aduertere. Terebratur terebra foramen semidigitale, digitale, sesqui-
 digitale: si eadem ratione uoluerimus palmare facere, non habet explica-
 tionem: semipedale autem maius ne cogitandum quidem uidetur omnino.
 S.: item quæ admodum in nonnullis paruis exemplaribus factum apparet, in non
 ualde magnis fieri posse uidetur, non tamen eodem modo in maioribus id cõ-
 sequi potest. Hæc cum animaduertissent Rhodij eadem ratione decepti, qui
 iniuriã cum contumelia Diogneto fecerant, posteaquã uiderunt hostem pertina-
 citer infestum, & machinationem ad capiendam urbem comparatã, periculum ser-
 uitutis metuentes, & nil nisi ciuitatis uastitatẽ expectandã, procubuerunt
 Diognetum rogantes, ut auxiliaretur patriæ. Is primo negauit se facturum:
 sed posteaquã ingenue uirgines & Ephœbi cum sacerdotibus uenerunt
 ad deprecandum, tunc est pollicitus his legibus, uti si eam machinam ce-
 pissent, sua esset. His ita constitutis, qua machina accessura erat, ea regione
 murum pertudit, & iussit omnes publice et priuatim, quod quisque habuisset
 aque, stercoris, luti, per eam fenestram per canales effundere ante mu-
 rum. Cum ibi magna uis aque, luti, stercoris, nocte profusa fuisset, poste-
 ro die Helepolis accedens antequam appropinquaret ad murum, in hu-
 mida uoragine acta confedit, nec progredi, nec regredi postea potuit.

Itaque Demetrius cum uidisset sapientia Diogneti se deceptum esse, cum
 classe sua discessit. Tunc Rhodij Diogneti solertia liberati bello, publice
 gratias egerunt, honoribusque omnibus eum et ornamentis exornauerunt.
 Diognetus autem eam Helepolim reduxit in urbem, & in publico collocauit,
 & inscripsit, Diognetus est manibus id populo dedit munus. Ita in repu-
 gnatorijs rebus, non tantum machinæ, sed etiam maxime consilia sunt comparã-
 da. Non minus Chio cum supra naues sambucarum machinas hostes compara-
 uissent, uocatu Chij terram, arenam, lapides proiecerunt in mare ante murum.
 Ita illi postero die cum accedere uoluissent, naues supra aggerationem, quæ fue-
 rat sub-

demitteba-
 um murum
 perstrin-
 entem pon-

XXII.

titudinibus
 quibus ef-
 alarum au-
 illiores, non
 neq; ea ip-
 da differenti-
 amq; alia
 timidos me-
 quis attende
 rationem con-
 bus, aut loci
 atorij uero
 stes compa-
 solerti cont-
 etiam Rhodi-
 dius Archite-
 sator ad ho-
 Callias Rhod-
 & supra id
 moenia acce-
 Rhodij cum
 annis consti-
 e Demetrius,
 tra Rhodum
 chitectum se
 manibus, in
 latitudo pe-
 sset pati pla-
 gam lapide

rat sub aqua sederūt, nec ad murū accedere, nec retorsus se recipere potuerūt: sed ibi maleolis confixæ incēdio sunt cōflagratæ. Apollonia quoq; cū circūsideretur, & specus hostes fodiēdo cogitarēt sine suspitione intra moenia penetrare, id autem cū à speculatoribus esset Apolloniatibus renūciatū, perturbati nūcio propter timorē, cōsilijs indigētes animis deficiebāt, quōd neq; tēpus, neq; certū locū scire poterāt, quo emer sum factūri fuisset hostes. Tū uero Trypho Alexandrinus qui ibi fuerat architectus, Trypho= nis archi= intra murū plures specus designauit, & fodiēdo terrā progrediebatur ex tecti stra= tra murū, dūtaxat citra sagittæ emissionē, et in omnibus uasa æneæ suffē tagema. dit. Ex his in una fossura, quæ cōtra hostiū specus fuerat, uasa pēdētia ad plagas ferramētōrū sonare cœperūt. Ita ex eo intellectū est, quæ regione aduersarij specus agētes intra penetrare cogitabāt. Sic limitatione cognita, tēperauit ahena aquæ feruētis et picis de superne cōtra capita hostiū, & stercoris humani & arenæ coctæ cādētis: dein noctu perudit crebra foramina, & per ea repēte perfundēdo, qui in eo opere fuerūt hostes omnes necauit. Itē Masilia cū oppugnaretur, & numero supra. xxx. specus itū agerent, Masiliiani suspicati, totā quæ fuerat ante murū fossam altiore fossura depresserūt, ita specus oēs exitus in fossam habuerūt: quibus autē locis fossa nō potuerat fieri intra murū, barathrū amplissima longitudine et amplitudine, uti piscinā fecerūt cōtra eū locū, quæ specus agebatur, quæque è puteis & è portu impleuerūt. Itaq; cū specus esset repēte naribus deperditis, uehemens aquæ uis immissa supplāt auit fulcturas, quiq; intra fuerūt, & ab aquæ multitudine, & ab ruina specus, oēs sunt oppressi. Etia cū agger ad murū cōtra eos cōpararetur, & arboribus excisis, eoq; collocatis, locus operibus exaggeraretur, balistis uectes ferreos cādētes in id mētēdo totā munitionē coegerūt cōflagrare. Testudo autē arietaria cū ad murū pulsandū accessisset, dimiserūt laqueum, & eo ariete cōstricto per tympanū ergata circūagētes, suspēso capite eius nō sunt passitāgi murū. Deniq; totā machinā cādētibus malleolis et balistarū plagis dissipauerūt. Ita hæ uictoria ciuitates, nō machinis, sed cōtra machinarū rationē architectorum solertia sunt liberatæ. Quas potui de machinis expedire rationes pacis belliq; tēporibus, & utilissimas putauit, in hoc uolumine persēci. In prioribus uero nouē, de singulis generibus & partibus comparauit, totū corpus omnia architecturæ membra in decem uoluminibus habere explicata.

F I N I S.

DE STATICIS